

2014-07-26

Till Socialdepartementet

s.registrator@regeringskansliet.se

s.pbb@regeringskansliet.se

Yttrande: SOU 2014:14 Effektiv och rättssäker PBL-överprövning
Diarienummer S2014/2509/PBB

SmåKoms synpunkter

- **Förändrad instansordning för överklagade plan-och byggbeslut:** SmåKom ser positivt på förslaget att kommunala beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser överklagas direkt till mark- och miljödomstolarna. Småkom anser att även Högsta domstolen kan utgå ur instansordningen.
- **Prövning av överklagade kommunala beslut om bygglov, andra lov och tillsyn:** SmåKom är mera tveksam till att prövningsordningen kan bli effektivare om hanteringen koncentreras till de 12 länsstyrelser som har miljöprövningsdelegation. I bygglovsärenden behövs ofta fältbesök för att göra en bra bedömning och det blir svårare med längre avstånd.
- **Resurser:** SmåKom förutsätter att domstolar som får ökad arbetsbörda också får tillräckliga resurser så att förändringen verkligen får avsedd effekt.
- **Styrning:** En målsättning för handläggningstider som också omfattar domstolarna bör fastställas och följas upp av regeringen för att säkerställa genomströmningen. Bestämmelser passar in här om att större samhällsviktiga projekt, främst bostäder, ska behandlas i skyndsam ordning.

Kommentarer – en förändrad instansordning (kap 2)

Allmänt: Beträffande skrivningarna om bostadsmarknaden på sid 35 vill SmåKom påpeka, att bostadsbrist råder i stora delar av landet, även i små kommuner. Utredaren resonerar på sid 57 kring detta. Hinder i delar av landets till befolkningstalet minde kommuner är att marknad och finansiering saknas, och att bestämmelserna om strandskyddet är hämmande där stränder i liten omfattning ianspråktagits.

2.5.3 Förkortning av instanskedjan och ”skyndsam ordning”

Utredarens förslag innebär att endast länsstyrelsen tas bort som överklagandeinstans. Tre instanser kvarstår därefter. SmåKom anser att även ventilen Högsta domstolen skulle kunna utgå utan att rättsäkerheten går förlorad. Mark- och miljödomstolen samt mark-och miljööverdomstolen torde vara tillräckliga instanser. Motivet att prejudicerande fall behövs ”då ventilen har utnyttjats i få fall hittills” visar snarare på att prövningen i tidigare instans är tillfyllest. Utredaren har även tittat på instansordningen i Finland som är kortare och snabbare (sid 56). Där

finns också bestämmelsen att ”besvär som...med tanke på bostadsbyggande eller annars anses vara av samhällelig vikt ska behandlas i brådskande ordning”. Utredaren anser att en sådan bestämmelse inte bör införas i PBL, då det kan bli ”gränsdragningsproblem”. SmåKom anser att det går att få en tydlighet i denna del och att det vore gynnsamt för bostadsbyggandet att behandla dessa fall i skyndsam ordning.

2.5.4 Överklagande direkt till mark-och miljödomstol –länsstyrelsernas förändrade roll

SmåKom ser fördelarna med länsstyrelsernas förändrade roll och möjlighet att i större grad ge råd åt och stödja kommuner och slippa dubbla roller. Länsstyrelserna tenderar på sina håll att ge otydliga besked med hänvisning till att de senare kan komma att överpröva kommunens beslut. En aktiv dialog som ingår i rutinen för PBL-beslut borde ge ett bättre beslutsunderlag.

2.5.5. Prövning hos länsstyrelser med miljöprövningsdelegation

Det är tveksamt om prövning av bygglov, andra lov och tillsyn effektiviseras genom en koncentration, där avståndet ökar markant. En ökad samverkan och hjälp länsstyrelserna emellan kan i stället vara en lösning för att sprida behövlig kompetens. Förslaget att ändra länsstyrelseinstruktionen så att detta underlättas är bra.

2.5.8 Kvaliteten på beslutsunderlaget

SmåKom har inget att invända mot förslaget om utökad utbildning och vägledning till kommunerna (sid 87). SmåKom ser också en kvalitetsförbättring i en utökad och bättre dialog mellan kommun och länsstyrelse som påpekats under punkt 2.5.4.

Kommentarer – rätten att överklaga beslut om lov och förhandsbesked (kap 3)

SmåKom vill beklaga det faktum att ”kommunala nämnder inte anses ha rätt att överklaga beslut att upphäva en meddelad strandskyddsdispens” (s 132).

3.4 Överklagandeavgift

SmåKom anser i princip inte att en överklagandeavgift är ett instrument som är lämpligt för att styra antalet överklagningar. Rätten att kunna överklaga utan hänsyn till ekonomiska villkor väger tungt.

Kommentarer - andra överväganden (kap 4)

Styrningen behöver bli tydligare och SmåKom anser att även domstolarna kunde föreskrivas uppföljningsbara inriktningsmål.

Allt som underlättar samarbete och gemensamt resursutnyttjande mellan länsstyrelserna ser SmåKom som positivt.

En modernisering av bestämmelserna om expediering och kungörelse av beslut välkomnas. Som utredarna konstaterar, berörs frågan också i den så kallade kommunallagsutredningen. Elektronisk hantering vore en förenkling. SmåKom vill i sammanhanget påpeka att snabbt bredband för alla ännu är långt ifrån en självklarhet på landsbygden.

Kommentarer - Konsekvensanalys (kap 7)

Utredarna har noggrant beräknat konsekvenser för antal mål och därmed sammanhängande behov av resurstillskott utifrån förslagen och dagens situation med överklaganden. Målen till mark- och miljödomstolarna bedöms öka med 140-180 per år. En omfördelning av resurser är nödvändig. Utredningen saknar tydlighet i denna del. Att förutsätta att styckkostnaden minskar och att man kan lösa resursfrågan genom att ”se över sammansättningsreglerna för mark- och

miljödomstolarna” anser SmåKom vara alltför diffust. I genomförandet återstår alltså att siffersätta omfördelningen av resurserna.

I detta yttrande har hela styrelsen för SmåKoms deltagit: ordförande Peter Lindroth från Karlsborgs kommun, vice ordförande Kerstin Sjöström från Nordmalings kommun, Eva Johansson från Svenljunga kommun, Sven-Åke Draxten från Bräcke kommun, Jan Bohlin från Hagfors kommun, Anders Ljung från Kinda kommun och Ann-Sofie Alm från Munkedals kommun

Peter Lindroth
SmåKoms ordförande

Hilkka Eskelinen
SmåKoms sekreterare